Бугун жонажон Москвада Ўзбекистон санъати ва адабиёти декадаси очилади

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

6-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 35 (1297)
14 ФЕВРАЛЬ ШАНБА 1959 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Рассом А. Венедиктов чизган расм.

Ўзбек халқи социалистик маданиятининг байрами

Ғ. НАЖИМОВ,

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири

Улуғ мамлакатимиздаги барча совет кишилари доно Коммунистик партиямиз ва унинг ленинчи Марказий Комитетидан фахрланган, унинг оламшумул-тарихий режаларидан илҳомланган ва чуқур ҳаяжонланган ҳолда КПСС XXI съезди материалларини зўр қувонч билан ўрганмоқда. Съезднинг тарихий қарорлари ҳамма жойда якдиллик билан маъқулланмоқда, омманинг сиёсий ва меҳнат активлигини оширмоқда. Бу тарихий съезднинг ажойиб ҳужжатларида ёзилган сўзлар, ўз Коммунистик партияси атрофига жипслашган совет халқи тараққиётнинг янги, энг муҳим босқичига — коммунистик жамият қуришни кенг авж олдириш даврига кирганлиги ҳақидаги сўзлар ҳар бир совет кишисининг қалбидан чуқур жой олди.

Кўп миллатли социалистик мамлакатимизнинг ҳамма халқлари коммунистик қурилишнинг тарихда мисли кўрилмаган бу буюк программасида ўзларининг ҳаётий манфаатлари ва Коммунистик партия олиб бораётган ленинча миллий сиёсат донолигининг ёрқин ифодасини кўрадилар.

Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам мамлакатимизда коммунизм қурилишидан иборат умумхалқ ишига ўзларининг салмоқли ҳиссаларини қўшаётганликлари билан ҳақли равишда фахрлана оладилар.

Улуғ Октябрь революцияси уйғотган, Коммунистик партия раҳбарлигида ижодий юксалиш сари комил ишонч билан олға бораётган ўзбек халқи социалистик жамиятнинг маънавий бойликлари хазинасига, кўп миллатли совет маданиятининг ҳар тарафлама гуллаб-яшнашига самарали ҳисса қўшмоқда.

Партиянинг тинмай ғамхўрлик қилиши ва доимо ёрдам бериши натижасида ўзбек халқининг шаклан миллий, мазмунан социалистик маданияти гуллаб-яшнади. Халқимиз ана шу бой ва гуллаб-яшнаётган маданияти соҳасида эришган ютуқларини бугун Москвада очиладиган ўзбек санъати ва адабиёти декадасида намойиш қилади.

Совет Ўзбекистони бошқа қардош республикалар сингари социалистик ривожланиш йўлига кирган Ватанимизнинг барча халқлари қатори жуда катта муваффақиятларга эришди. Ўзбек халқи 40 йилдан ортиқроқ вақт мобайнида Коммунистик партия раҳбарлигида бошқа халқлар қатори тарихий тараққиёт йўлини босиб ўтиб, мустамлакачиларнинг «паст» халқлар ҳақидаги, мустақил тарихий ривожланиш фақат «олий» миллатларга хосдир деган бемаъни, тутруқсиз бўҳтонларини чиппакка чиқарди ва бутун дунёга ўзининг Ватанимиздаги барча халқлар сингари илғор маданиятни ва ижтимоий тараққиётни олға силжитишга қодир эканлигини намойиш қилди. Коммунистик партия раҳбарлигида маданий революция соҳасида катта муваффақиятларни қўлга киритган Ўзбекистон бир вақтлар чор империясининг қолоқ, аҳолиси ёппасига саводсиз бўлган чекка бир ўлкасидан гуллаб-яшнаётган илғор социалистик республикага айланди.

Республикамиз иқтисодий тараққиёти ва меҳнаткашларнинг моддий фаровонлиги ниҳоятда ўсганлиги натижасида маънавий ҳаётимиз нақадар юксалганлигини адабиёт ва санъат соҳасида эришган ажойиб ютуқлар яққол кўрсатиб турибди. Октябрь революциясигача миллий профессионал театри бўлмаган Ўзбекистонда ҳозир 24 театр ва концерт ташкилоти ишлаб турибди. Ёзувчи, шоир, драматург, киносценарист, адабиётчи ва танқидчиларнинг каттагина армияси самарали ижод қилмоқда ва ўзбек адабиётининг янги-янги ютуқларига йўл очмоқда.

Республикамиз меҳнаткашлари, ўзбек санъати ва адабиёти арбоблари бизнинг бугунги эришган ҳамма ютуқларимиз Ватанимиздаги кўп миллатли халқларнинг ва биринчи навбатда улуғ рус халқининг қардошларча дўстлиги ва ҳар тарафлама беғараз ёрдами туфайли қўлга киритилганлигини яхши биладилар. Бу халқларнинг энг яхши вакиллари профессионал ўзбек санъати ва адабиётини ташкил қилиш ва ривожлантиришга, миллий кадрлар етиштиришга бебаҳо ҳисса қўшдилар. Уларнинг катта ёрдами туфайли дастлабки ўзбек опералари, йирик тасвирий санъат полотнолари, кино ва бошқа жанрлардаги асарлар, ўзбек совет адабиётининг ажойиб намуналари яратилди.

Ёзувчи, композитор, рассомларимиз, театр ва кино арбобларимиз, партиямизнинг XX ва XXI съездлари орасида айниқса самарали ишладилар ва йирик муваффақиятларни қўлга киритдилар. Улар партиямизнинг адабиёт ва санъат соҳасидаги кўрсатмаларига амал қилиб, замонавий темаларга тез-тез мурожаат қилмоқдалар. Бу тема уларнинг ижодида бош тема бўлиб қолди. Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг «Адабиёт ва санъатнинг халқ ҳаёти билан алоқасини мустаҳкамлайлик» сарлавҳали мақоласи Ўзбекистондаги ижодий кучларни активлаштирди, улар олдида янги илҳомбахш перспективалар очиб берди.

Ўзбек совет санъати муваффақиятлари бу декадада кенг намойиш қилинади. Ўтган декадада фақат музикали драма театри ва айрим ижодий коллектив ва ижрочилар иштирок этган бўлса, ҳозирги декадада Ўзбекистондан тўрт йирик театр, жуда кўп бошқа бадиий коллектив ва ижодий союзлар иштирок этмоқдалар.

Бутуниттифоқ театр коллективларининг кўриги даврида москваликларга таниш бўлиб қолган Ҳамза номли ўзбек академик драма театри бу сафар 5 спектакль кўрсатади. Ўзбек миллий драматургияси ва театр санъатининг ривожланишида муҳим роль ўйнаган М. Горький номли рус драма театри эса декадага кўпгина янги спектакль билан қатнашмоқда.

Алишер Навоий номли ўзбек Давлат опера ва балет театри декадада масъулиятли синовдан ўтади. Москвалик томошабинлар декада кунларида бу театрнинг олти спектаклини кўрадилар ва эшитадилар. Муқимий номли ўзбек музикали ва комедия театрининг ижодий коллективи Москвада тўрт спектакль кўрсатади.

«Баҳор» ўзбек халқ рақслари ансамбли, халқ чолғу асбоблари оркестри, қўшиқ ва рақслар ансамбли, симфоник оркестр, хор капелласи, хоразм қўшиқ ва рақслари ансамбли, СССР халқ артисткаси Тамарахоним ансамбли, Бердаҳ номли қўшиқ ва рақслар ансамбли, ўзбек давлат эстрадаси коллективи, республика бадиий музика ўқув юртларининг ёш ижрочилари, ўзбек давлат цирки бирлашмасининг ўзбек группаси каби коллективлар кўпгина қизиқарли концерт ва томошалар кўрсатадилар.

Декадага тайёргарлик даврида бадиий ҳаваскорлик ҳаракати янада ривожланди. Декада учун тайёрланган махсус концерт программасининг кенглиги ва ёш ижрочиларнинг кўпчилиги бадиий ҳаваскорлик ҳаракатининг кучайганлигини ва халқимизнинг талантли кишиларга нақадар бой эканлигини, санъат ва адабиётимиз учун янги-янги кучлар келиб қўшилажагини намойиш қилади.

Ўзбекистон кинематографистлари Коммунистик партия кўрсатмаларига амал қилиб, замондошларимизнинг жанговар ҳаётини ҳикоя қилишга катта эътибор бермоқдалар. Декадада янги бадиий фильмлардан уч картина кўрсатилади.

Ўзбекистон рассомлари ҳам Коммунистик партиянинг илғор ғояларини, совет кишисининг бой маънавий фазилатларини ёрқин полотноларда ифода қилмоқдалар.

Ҳозирги замон ўзбек адабиётида роман ва повесть каби прозанинг йирик жанрлари ривожланди. Шуниси қувончлики, бу декадада намойиш қилинадиган 400 га яқин бадиий асар орасида 21 роман ва 13 повесть бор. Ўзбек адабиётида ҳозирги замон воқеълигини тасвирлаш асосий ва ҳал қилувчи тема бўлиб қолди.

Ўзбек адабиёти ва санъатининг гуллаб-яшнаганлиги совет тузумининг ҳаётбахш кучини кўрсатади ва социалистик реализм принципларига оғишмай амал қилишнинг, Коммунистик партия томонидан ижодий интеллигенциямизга қилинаётган ғамхўрликларнинг ёрқин намойиши бўлади.

Ўзбек санъати ва адабиётининг ютуқлари қанча кўп ва жиддий бўлса ҳам, хотиржамланишимизга ҳеч қандай асос йўқ. Чунки ҳали бадиий коллектив ва ижодий ташкилотларимиз ишида жиддий камчиликлар бор. Бугунги социалистик воқеълигимиз темасидаги асарларнинг бадиий ва ғоявий жиҳатдан пухта бўлиши, театрларимиз, концерт ташкилотларимиз репертуаридан мустаҳкам ўрин олиши учун ҳали кўп ижодий меҳнат қилиш лозим.

Шубҳасиз, Москвада бўладиган декада ёзувчи, композитор, рассом, театр ва кино арбобларимиз учун кўп нарса беради, уларнинг маҳоратини янада оширишга, халқ ҳаёти билан чуқур боғланишга катта йўл очади. Бу декада ўзбек санъати ва адабиётининг, Совет Ўзбекистони халқлари шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятининг ривожланишида янги босқич бўлади.

Ўзбекистон санъати ва адабиёти арбоблари Коммунистик партиянинг оталарча ғамхўрлигига, КПСС XXI съездининг тарихий қарорларига ўз асарларида коммунизм қурувчи ижодкор совет кишисининг образини ёрқинроқ, тўла қонли ёритиш билан жавоб берадилар.

Ижодий интилиш самаралари

Биз совет Шарқининг, Ўзбекистоннинг қаламкашлари яна жонажон Москвадамиз. Бугун бу ерда бошланувчи санъат ва адабиёт байрамига пухта тайёргарлик билан келдик. Катта синовдан ўтиш учун бутун куч-ғайратимизни аямадик.

Қувонарлиги шундаки, декадалар орасида адабиётимизга янги талантлар кириб келди. Улар ўзларининг етук асарлари билан адабиётимиз хазинасини бойитмоқдалар. Қунт билан ишлаш, ижодий интилиш, сабот-матонат китоб полкаларимизни бойитмоқда. Асқад Мухтор, Ҳамид Ғулом, Шуҳрат, Шукрулло, Пиримқул Қодировларнинг янги асарлари Москвага келтирган ижодий совғаларимиз орасида кўзга кўринарли ўринни эгаллайди. Биз янги кадрлар билан фахрланамиз.

Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг адабиётнинг ҳаётийлиги ҳақидаги мақолалари, ёзувчилар билан суҳбати мамлакатимиз ёзувчиларини янги ижодий муваффақиятларга илҳомлантириб юборди. Мен партиямизнинг буюк ишларини кўрсатувчи «Менинг партиям» деган қасидам билан Москвага келдим.

Жонажон партиямизнинг XXI съездидан кейин Москвада ўзбек санъати ва адабиёти декадасининг очилиши бизларни ниҳоят хурсанд қилади.

Коммунизм сари олға шахдам қадам ташлаб бораётган кунларимизда партиямиз топшириқларини бажариб, адабиёт ва санъатимизнинг бундан буён ҳам равнақ топиб, тез ривожланишига астойдил хизмат қиламиз.

Ғафур ҒУЛОМ
ёзувчи, академик.

Опера санъатимиз гулламоқда

Мен, санъаткорларнинг жонажон Ватанимиз пойтахтида ўтказилаётган олимпиадасидан тортиб, ҳамма декадаларнинг иштирокчиси бўлиш бахтига эришган санъаткорларнинг бириман. Бу сафар Ўзбекистон санъаткорлари декадада адабиёт, тасвирий санъат, халқ ижоди соҳаларида эришган катта ютуқлари билан бирга санъатнинг энг мураккаб ва муҳим тури бўлган опера соҳасидаги ютуқларини ҳам кўрсатадилар. Чиндан ҳам бу декада даврида ўзбек операсининг йирик муваффақиятлари намойиш қилинади.

Шуниси қувончлики, театримиз саҳнасида совет кишиларининг порлоқ образи яратилди. Атоқли ўзбек совет шоири Ҳамид Олимжон асари асосида яратилган «Зайнаб ва Омон» операсидаги бахтиёр ҳаётга, ўз севгилисига эришган қувноқ совет қизи Зайнабнинг образини яратиш менинг зиммамга тушди. Мен бу образ орқали озод ўзбек хотин-қизларининг фазилатларини кўрсатишга интилдим. Бу соҳадаги ишимга диди ва талаблари юксак москвалик томошабинларнинг баҳосини кутаман. Театримиз коллективи Мухтор Ашрафийнинг «Дилором» операсини ҳам кўрсатадилар.

Бу декада, шубҳасиз, тобора ривожланиб бораётган опера санъатимизнинг янги ютуқларини намойиш қиладиган, унинг ривожланишига янги перспективалар очиб берадиган катта бир синов бўлади.

Ҳалима НОСИРОВА,
СССР халқ артисткаси.

Давримизнинг виждони

УЙҒУН

Сени бахтим, ифтихорим,
Шарафим, деб, партиям,
Бутун меҳрим, севгим билан
Улуғлашга ҳақлиман!
Сен халқларнинг саодати,
Нажотисан, шонисан,
Давримизнинг виждонисан,
Идрокисан, ақлисан.
Сен халқларнинг халоскори,
Илҳомчиси, раҳбари.
Октябрда халқимизни
Етиштирдинг зафарга.
Сен халқларга бахш айладинг
Эркин ҳаёт, мангу бахт
Ва бошладинг коммунизм
Сари улуғ сафарга.
Мана, улуғ ўлкамизда
Коммунизм бошланди.
Коммунизм гул очмоқда
Миллионларнинг онгида.
Коммунизм жилва қилди,
Бизни бахтиёр этиб
Жаҳонларга шуъла берган
Октябрнинг тонгида.
Бу қуёшга қудрат берган
Сенинг буюк ғоянгдир.
Бу ҳаётнинг ижодчиси
Посбони сен, партиям!
Бу баҳорга ҳусн берган
Сенинг ишинг, иродaнг,
Бу хазонсиз гулшанимнинг
Боғбони сен, партиям!
Сен туфайли Ватанимиз
Яшнади бениҳоя.
Коммунизм навбаҳори
Гул сочар ҳар тарафга.
Халқимизни курашларда
Пўлат каби тобладинг.
Сен борсанки, ҳеч қандай ёв
Юртни хароб этолмас.
Янги уруш оловини
Ёқмоқ бўлиб юрганлар,
Шум ниятли одамхўрлар
Мақсадига етолмас!
Сен борсанки, Москвамиз
Машъал эрур оламга.
Сен борсанки, сафимиз зич
Ҳушёр боқар кўзимиз.
Сен фахримиз, бахтимизсен
Сенинг шонинг — шонимиз.
Сенинг ғоянг — ғоямиздир,
Сенинг сўзинг — сўзимиз.
Улуғ Ленин байроғини
Баланд кўтар, ҳақлисан!
Давримизнинг виждонисан,
Идрокисан, ақлисан.

Ленинча миллий сиёсат тантанаси

Бизнинг театримиз коллективи бугун яна Ватанимизнинг улуғ пойтахти Москвада. Улуғ пойтахт кўчаларидаги хилма-хил театр афишалари орасида бизнинг репертуарларимизни кўрсатувчи афишалар ҳам кўзга ташланиб турибди.

Биз Москвага 5 та спектакль олиб келдик. Москва томошабинлари ўзбек совет драматургиясининг классик асари, саҳнамизда 500 мартадан кўпроқ ўйналган «Бой ила хизматчи» спектаклини кўрадилар.

Тарихий-революцион темадаги «Йўлчи юлдуз» драмасида ўзбек халқининг совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидаги ҳаёти ва душманларга қарши курашн тасвирланган. Атоқли драматургимиз К. Яшиннинг бу пьесаси ҳам декада репертуарларимиздандир. Драматург Уйғуннинг «Ҳуррият» пьесаси театримиз ижодий коллективининг яқинда саҳнага қўйган янги спектаклларидан биридир.

Театримиз коллективи рус ва жаҳон классик драматургиясининг энг яхши намуналарини саҳнага муваффақиятли қўйиб келмоқда. Биз декада кунларида рус классик драматургиясидан А. П. Чеховнинг «Ваня тоға» ва буюк инглиз драматурги Шекспирнинг «Юлий Цезарь» асарларини кўрсатамиз. Рус театрининг машҳур намояндалари, совет театрининг атоқли арбоблари ўйнаган саҳнада бизнинг ижодий коллективимиз ўз санъат маҳоратларини намойиш қиладилар.

Москва томошабинлари театримизнинг спектакллари билан олдиндан танишдилар. 1956 йилнинг охирида Москвада бўлиб ўтган Бутуниттифоқ театрлар фестивалида биз «Ганг дарёсининг қизи» спектаклини кўрсатдик. 1957 йилнинг дастлабки ойларида биз яна Москвага келдик ва пойтахт томошабинларига «Жазоир, менинг Ватаним», «Йўлчи юлдуз» спектаклларини тақдим этдик. Москва томошабинлари эндиликда қандай тайёргарлик билан борганлигимизни билишга қизиқадилар, албатта. Биз декада спектаклларини юқори савияда кўрсатишга ва юксак талабчан москвалик томошабинларнинг ишончини оқлашга ҳаракат қиламиз.

Олдимизда муҳим ва катта имтиҳон турибди. Буни биз яхши биламиз. Бу сафар ҳам театримизнинг ижодий коллективи катта синовдан муваффақиятли ўтади, деб умид қиламиз.

Сора ЭШОНТЎРАЕВА,
СССР халқ артисткаси, Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек давлат академик драма театрининг директори.

САНЪАТ ВА АДАБИЁТИМИЗНИНГ ПЕШҚАДАМ КИШИЛАРИ

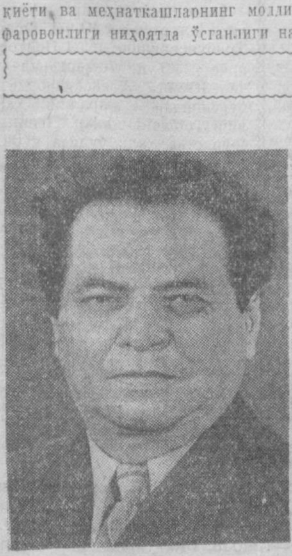

Ойбек

Ғафур Ғулом

Ҳалима Носирова

Тамарахоним

Г. Н. Загурская

Юнус Ражабий

М. Турғунбоева

Яшин

Ўзбек совет санъати ва

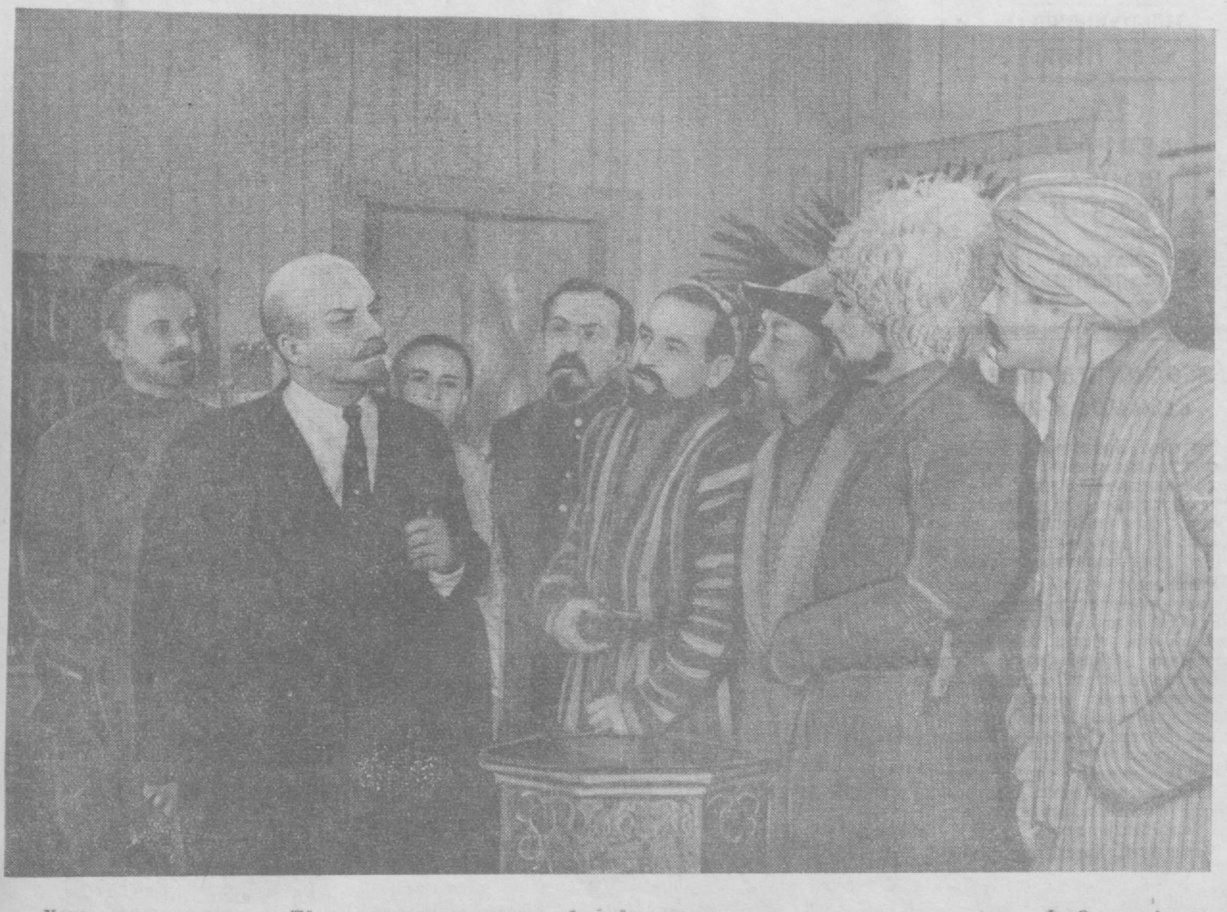

Ҳамза номли театрнинг «Йўлчи юлдуз» спектаклидан бир кўриниш.

Ф. Осипов фотоси.

Катта ижодий кўрик

К. ЯШИН,
Ўзбекистон Совет ёзувчилари союзи правлениесининг биринчи секретари

Совет Ўзбекистони меҳнаткашлари Совет Иттифоқи халқларининг дўстона оиласида шонли партиямиз раҳбарлигида коммунистик қурилишнинг улуғвор программасини амалга оширмоқда. Мамлакатимиз борган сари бадавлат ва гўзал бўлиб бормоқда. Ўзбек халқининг 3 миллион тонна пахта етиштириш учун олиб борган қаҳрамонона кураши, саноатни, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, республикамиз экономикаси ва маданиятини юксалтириш соҳасида эришилган улкан ютуқлар ўзбек ёзувчиларини янгидан янги асарлар яратишга илҳомлантирмоқда.

Ёзувчи Шароф Рашидов «Ғолиблар» ва «Бўрондан кучли» асарлари билан ҳозирги замон темасини ишлашда муҳим ҳисса қўшди. Унинг бу асарлари кўриқ ерларни ўзлаштирувчиларга бағишланган.

Ўзбек колхозчиларининг турмуши Иброҳим Раҳимнинг «Садоқат», Саид Назарнинг «Яшил бойлик» романларида ҳам ўз ифодасини топган. Ўзбек прозасининг санъаткори Абдулла Қаҳҳор ўзининг янги повести «Синчалак»ни колхоз ҳаётида партия ташкилотининг тутган ролига бағишлади. Раҳмат Файзийнинг «Чўлга баҳор келди», Мирмуҳсиннинг «Жамила», С. Анорбоевнинг «Оқсой шалолари» повестлари ва Саид Аҳмад, Ҳаким Назир, Саида Зуннунова, Одил Ёқубов ва бошқаларнинг ҳикоялари колхоз турмушини ифода этади. Пиримқул Қодиров урушдан кейинги давр ўзбек интеллигенцияси тўғрисидаги «Уч илдиз» романи билан ўзбек адабиётида янги темани кўтариб чиқди.

Совет жамияти тарихидан кўпгина йирик асарлар яратилди. Булар орасида Асқад Мухторнинг «Опа-сингиллар» романи ўзининг ғоявий ва бадиий жиҳатидан диққатга сазовордир. Бу асарда хотин-қизлар озодлиги учун кураш ва Ўзбекистонда ишчилар синфининг қарор топиши манзаралари ёркин кўрсатилган. Унинг «Қорақалпоқ қиссаси» асари ёзувчи маҳоратининг такомиллашиб бораётганлигидан далолат беради. Ҳамид Ғуломнинг Ўзбекистонда Совет ҳокимиятининг ўрнатилишига бағишланган «Машъал» романи ўзбек адабиётининг ютуғидир. Автор бу асарда ёш совет ҳокимиятининг ўзбек қишлоқларидаги дастлабки қадамларини, ўлиб бораётган эксплуататорлар синфининг ваҳшиёна қаршилигини, социалистик муносабатларга асос солинишини, ўзбек деҳқонларининг эркин ҳаётга эришувини ўткир ва чуқур очиб берган.

Совет халқининг улуғ жасорати — Улуғ Ватан урушидаги ғалаба Ойбекнинг «Қуёш қораймас», Шуҳратнинг «Шинелли йиллар», И. Раҳимнинг «Чин муҳаббат» романларида, М. Муҳамедовнинг «Кичик гарнизон» ва «Қаҳрамон изидан» сингари повестларида ўз ифодасини топди.

М. Исмоилийнинг «Фарғона тонг отгунча» романи фақат тилининг ёркинлиги ва жозибадорлиги билангина эмас, балки революциягача бўлган ўзбек қишлоқларидаги оғир турмуш манзараларини ҳаққоний кўрсатиб бериши билан ҳам кенг китобхонлар диққатини ўзига жалб этди. Автор рус ишчилари ва илғор интеллигенциянинг революцион ролига ҳам катта эътибор берган.

Ўзбек совет драматургияси ҳам муваффақият билан ўсиб ривожланмоқда. Драматург Уйғун ўзининг «Ҳуррият» пьесасида пахтачиликни юксалтиришда ажойиб ғалабаларга эришган ўзбек хотин-қизлари образини яратган. Ўзбек драматургиясида комик-сатирик жанр ҳам сезиларли даражада ривожланди. Абдулла Қаҳҳорнинг оила ва турмушдаги бой-феодалларча муносабатлар устидан кулувчи «Оғриқ тишлар» сатирик комедияси ана шулар жумласидандир. Асар ўзбек театрлари саҳналарида муваффақият билан қўйилмоқда.

Б. Раҳмоновнинг «Юрак сирлари», Одил Ёқубовнинг «Чин муҳаббат» сингари пьесалари ҳам томошабинлар томонидан қизғин кутиб олинди.

Сўнгги йилларда Ўзбекистон кино драматургияси соҳасида ҳам сезиларли жонланиш юз берди. Ўзбекистон ёзувчилари сценарийси асосида «Ленин йўлланмаси билан» (В. Липко ва Юденич сценарийси), «Мафтунингман» (Туроб Тўла ва Мелкумов сценарийси), «Қутлуғ қон» (Ойбек романи асосида) ва бошқа фильмлар яратилди.

Кейинги йилларда ўзбек ёзувчилари опера либреттолари ва музикали драма асарлари яратишда актив қатнашмоқдалар. З. Фатхуллин ва Ш. Саъдулланинг «Ватан ишқи», Уйғуннинг «Олтин кўл», Зулфиянинг «Зайнаб ва Омон», А. Бобожоннинг «Азиз ва Санам», С. Абдулла ва М. Муҳамедовларнинг «Майсаранинг иши» сингари асарлари ана шулар жумласидандир.

Ҳозирги вақтдаги ўзбек поэзиясининг характерли хусусиятларидан бири шуки, шоирларимиз ҳозирги замон темаларига кўпроқ эътибор бермоқдалар. Шоир Ғафур Ғуломнинг «Менинг партиям» асари ва Темур Фаттоҳнинг Октябрь дохиси ҳақидаги цикли шеърлари бу жиҳатдан характерлидир.

Ғафур Ғулом, Миртемир, Зулфия, Ҳамил Ғулом, Мирмуҳсин, Асқад Мухтор, М. Бобоев, Р. Бобожон, С. Акбарий, Собир Абдулла, Туроб Тўла ва бошқаларнинг поэтик асарларида совет кишиларининг ижодий меҳнати, тинчлик учун, халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш учун кураш идеяси зўр пафос билан жаранглайди.

Совет халқларининг бахтли турмуши темаси шоирларимиз ижодида кенг ўрин олиб бормоқда. Шукруллонинг «Россия» ва Шайхзоданинг «Тошкентнома» поэмалари, Зулфиянинг тинчлик учун кураш тўғрисидаги шеърлари, Миртемирнинг «Қорақалпоқ дафтари» шеърлар цикли китобхонлар қалбидан чуқур жой олмоқда.

Кейинги йилларда ўзбек болалар адабиёти ҳам дадил қадамлар билан ривожланмоқда. Ёзувчиларимиздан Қуддус Муҳаммадий, Ҳаким Назир, Қудрат Ҳикмат, Пўлат Мўмин, Илёс Муслим, Шукур Саъдулла, Адҳам Раҳмат, Паризод Муҳаммадиёровалар болаларга атаб кўпгина асарлар яратди.

Ўзбек адабиётшунослиги ва танқидчилиги ҳам анча ривожланди. Бу соҳада кўпгина монографиялар яратилди. Айниқса «Ўзбек совет адабиёти тарихи очерки» сингари асарнинг пайдо бўлиши қувончли ҳолдир. В. Зоҳидов, И. Султонов, С. Азимов, Ҳ. Ёқубов, Ҳ. Зарипов, Ю. Султонов, О. Шарафитдинов, Ҳ. Абдусаматов, С. Қосимов, А. Қаюмов, Ғ. Каримов, Г. Владимиров, М. Шевердин, М. Юнусов, С. Лиходзиевский, Н. Малахов, А. Олимжон, В. Абдуллаевлар адабиётшунослик ва танқидчиликни ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшдилар.

Кекса рус ёзувчиларидан М. Шевердин ўзбек халқи ҳаётидан «Санжар ботир», «Бўри изидан» сингари асарлар ёзиб, китобхонлар ҳурматига сазовор бўлди. Унинг «Бонг» номли янги романи ўзбек халқи ҳаётидаги тарихий воқеалар, ўзбек халқининг Қизил Армия билан қўлни-қўлга бериб, ички ва ташқи контрреволюцияга қарши кураши, Ўзбекистонда совет ҳокимияти идеяси ва социализм ғалабасига бағишлангандир. Ёзувчи С. Бородиннинг эпопеяси Ўзбекистон халқларининг XIV — XV асрдаги турмушини қамраб олган. Унинг «Самарқанд осмонидаги юлдузлар» номли икки китоби ўқувчиларга маълумдир.

А. Удалов, С. Волгин, В. Мельчаков, А. Алматинскаяларнинг роман ва повестлари турли темаларда ёзилган. Г. Гульшин, Б. Пармузин, А. Панов, Г. Шелест, М. Еленинларнинг повесть ва ҳикояларида муҳим темалар кўтарилган. А. Иванов, В. Липко В. Костиря, Р. Галимовларнинг поэзиялари замонамиз руҳи билан суғорилгандир.

Дадил қадамлар билан ривожланаётган қорақалпоқ адабиёти ўз тараққиётида Ж. Оймирзаев ва А. Бегимов сингари талантли ёзувчиларни етиштирди. Бегимов Совет Қорақалпоғистонининг дастлабки йиллари тўғрисида «Балиқчи қизи» деган йирик асарини, Оймирзаев эса кишилар онгидаги эскиликка қарши «Кемикбойнинг найранглари» деган сатирик романини ёзди. Шунингдек Сеитов ҳам МТС ходимлари тўғрисида асар яратди.

Бизнинг олдимизда турган вазифалар бениҳоя катта. КПСС Марказий Комитетининг театр ходимлари, драматурглар, театр танқидчиларининг Бутуниттифоқ конференциясига қарата чиқарган мурожаатида кўрсатилганидек, биз ёзувчилар санъат ва адабиёт орқали коммунизм сари олға ҳаракат қилишимизга ёрдам берувчи барча нарсаларни чуқур ва ёркин кўрсатиб беришимиз керак.

ЛЕНИН ҒОЯСИ

Ҳаётимиз мангу яшнар
Қуёш каби чароғон,
Озод ва шод кўксимизда
Қувончимиз бир жаҳон!

Бошимизда ҳилпирайди
Улуғ зафар байроғи,
Доҳи Ленин ғояси-ла
Йўлларимиз нурафшон.

Диёримиз шундан гўзал
Шундан обод ҳарёғи,
Шарқимизда шу ғоядан
Ёнди эллар чароғи!

Доҳимизни ёд этарлар
Бизда ҳар бир хонадон,
Унга тоза қалбимиздан
Янграр қўшиқ ва достон!

Қудратли зўр меҳри билан
Халқларимиз бахтиёр!
У яратган партиямиз
Элу юртга меҳрибон!

Ямин ҚУРБОНОВ.

„САЛОМ, МОСКВА"

Парда очилади. Саҳнада ўзбек миллий кийимлари билан башанг ясанган 50 дан ортиқ йигит-қиз қатор-қатор саф тортиб турибди. Дирижёр Александр Двоскин ишораси билан улар «Салом, Москва» хорини бошлайдилар. Кўп кишилик ёшлар хорининг янгроқ, салобатли ва қувноқ садоси зални тўлқинлантириб юборади. Хор ва яккахон ижрочилар москваликларга, дунё халқлари хайрлик ишлар маркази ва тинчлик посбони деб улуғлайдиган азиз Москвага ўзбек пахтакорлари ва машинасозлари, чорвадорлари ва бинокорлари, тўқувчилари ва пиллакашлари, шахтёрлари ва боғдорлари номидан оташин салом топширадилар.

Ўзбекистон Давлат эстрадаси ёшларининг декадага атаб тайёрлаган махсус томошаси ана шундай бошланади. Икки бўлимдан иборат бу «Салом, Москва» томошаси бошдан охиригача интернационализм, халқлар дўстлиги ғояларини кенг тарғиб қилишга қаратилган. Ёш талантли ижрочилар бу программада ўзбек, рус, хитой, ҳинд, ливан, араб, кореец, афғон, негр, индонез халқларининг энг севимли ашула ва қўшиқларини ҳамда рақсларини тараннум қиладилар.

Моҳир санъаткор Карим Зокировнинг ўғли Ботир ва қизи Луиза бу томошада энг кўп қатнашувчи ижрочилардандир. Аммо улар кўп номерларни ижро этганлари билан томошабинни асло зериктирмайдилар, аксинча, шулар яна бир чиқса, шу ашуласини яна бир қайта айтса эди, деб кутади томошабин. Айниқса Ботир Зокиров ижросидаги ливан қўшиғи «Гўзал қиз», ҳинд қўшиғи «Арзихамари», араб тангоси «Оҳ, умидларим юлдузи» тингловчи қалбининг чуқур торларини нозик чертади. Луизанинг «Чанда мама» (ҳинд халқ қўшиғи), «Тиманг сибуюнг» (индонез халқ алласи) ашулаларини тинглаганлар ҳузур қилиб, бадиий завқ оладилар.

Ёқимли овози дунёга таралаётган Клара Жалилова ўзбек халқ ашуласи «Э, меҳрибоним», афғон халқ қўшиғи «То туро дидом»ларни зўр эҳтирос ва нафосат билан ижро этиб, кўпчилик олқишига сазовор бўлади.

Шунингдек, Ольга Когай, Баҳром Мавлоновлар ижро этган ашулалар, Акбар Йўлдошевнинг уч доирада бир йўла ўзбек мақомларидан чалиши, Ҳалима Комилова, Р. Одилбоева, Г. Қиёқова, У. Холмуҳамедова каби рақкосалар ижро этган ўйинлар ҳам томошабинлар завқини уйғотади. Ёш ижрочи Кавкаб Алиева ливанча тана ўйинини айниқса зўр маҳорат билан ижро этган.

Программа қизиқарли интермедиялар, музикали фантазиялар, конферансьеларнинг қизиқ-қизиқ чиқишлари билан бойитилган. Буларни Ғулом Тожиаълоев ва Анатолий Қобулов ўртоқлар маҳорат билан бошқариб борадилар.

Умуман «Салом, Москва» томошаси анча таъсирли ва қизиқарли чиққан.

МОСКВАДАН ХАТ

Ҳурматли газетхонлар!

Севикли пойтахтимиз Москва шаҳрида ўзбек санъати ва адабиёти декадаси катта кўтаринки руҳда бошланаётган бир пайтда ўзбек кино санъати аҳллари номидан сизга қизғин ва алангали салом топшириш шарафига муяссарман. Бу сафарги декадага ўзбек кино санъатчилари ҳар сафаргидан кўра кўпроқ кино фильмлар билан қатнашмоқдалар.

«Ўзбекфильм» киностудияси Ўрта Осиё республикалари орасида энг кекса ижодий коллективлардан бири ҳисобланади. Лекин яқин йилларга қадар унинг ишлаб чиқарган маҳсулоти сон ва сифат жиҳатидан талабчан, одил совет кино томошабинларининг талабини қондира олмас эди, унга зўр бадиий озиқ беришдек олижаноб ва шарафли вазифани тўла бажара олмаётган эди. 1953 йилда Тошкент киностудияси атиги бир дона бадиий фильм ишлаб чиқарган бўлса, улуғвор етти йилликнинг биринчи йилида бешта бадиий фильм устида иш олиб бормоқда. Бундан ташқари бир неча ҳужжатли фильмлар томошабинларга тақдим этилади.

Маълумки, шонли КПСС нинг XX съезди билан кеча яқинда ўз ишини тамомлаган XXI съезд орасида совет бадиий кинематографиясининг 70 процент маҳсулотини миллий студиялар — Закавказье, Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари киностудиялари ишлаб чиқарган фильмлар ташкил этди. Биз ўзбек санъатининг ходимлари, ўзимизнинг миллий кинематография маҳсулотимиз билан ана шу процентга маълум ижодий ҳисса қўшганимиз учун фахрланамиз.

«Ўзбекфильм» киностудияси кейинги йилларда ишлаб чиқарган ва кенг томошабинлар оммасига манзур бўлган ўнлаб фильмлар орасида «Алишер Навоий», «Қутлуғ қон» «Ленин йўлланмаси билан», «Стадионда учрашамиз», «Орол балиқчилари», «Алангали йиллар», «Абу Али ибн Сино», «Мафтунингман» ва «Фарзандлар» сингари фильмлар бор. Шу вақт ичида юздан ортиқ бадиий фильмлар ўзбек ва қорақалпоқ тилларига таржима қилинди.

Бу самарали ютуқларга ижодий коллективимиз шу туфайли эришдики, кейинги йилларда студиямизда Комил Ёрматов, Йўлдош Аъзамов, Латиф Файзиев, Загит Собитов, Малик Қаюмов, Александр Панн, Михаил Краснянский, Варшам Еремян, Собир Искандаров, Бори Ҳайдаров сингари ўнлаб режиссёр, оператор, рассом, овоз операторлари — миллий кино кадрлар етишиб чиқди.

«Ўзбекфильм» киностудиясининг яқин уч йилга мўлжаллаб тузган ишлаб чиқариш планига мувофиқ ўн етти номда бадиий фильм ишлаб чиқаришимиз керак. Булардан учтаси шу кунларда Москва кино экранларида намойиш қилинаётир. Бу фильмлар ижодий коллективимизнинг ўзбек санъати ва адабиёти декадасига қилган тортиғи бўлди. Ижодий коллективимиз чет эл мамлакатлари билан ижодий хамкорликни йилдан-йилга кучайтирмоқда. Биз Ўрта Осиё республикалари ичида биринчи бўлиб, қўшни Ҳиндистон республикасининг кино ходимлари билан ҳамкорликда Шароф Рашидов ва Витковичнинг «Икки қалб ҳақида достон» деган бадиий фильми устида иш олиб бораётирмиз. Бундан ташқари, Вьетнам Демократик Республикаси ҳам биз билан ижодий ҳамкорликда янги фильм ишлаб чиқаради.

Бу билан чекланиб қолмаймиз, албатта! Биз маданий алоқаларимизнинг янада ривожланиши учун барча имкониятлардан фойдаланамиз. Бунинг учун бизда ҳамма шароитлар мавжуд. Жумладан, Тошкент киностудияси учун ҳозир 30 гектар ерга жойлашган янги киностудия қурилаётир. Бу ерда бир вақтда бир неча бадиий фильмлар ишлаб чиқариш имконияти туғилади.

Студиямизнинг сценарий бўлими ғоявий ўткир, бадиий юксак ва ҳозирги замон мавзусида тўлақонли сценарийлар яратиш учун кўпгина ёзувчилар билан амалий иш олиб бормоқда.

Биз кино санъати аҳлларини ижодий ҳамкорликка чақирамиз. Чет эллик ҳамкасбларимизга: келинглар, бирга ишлайлик, тинч-тотув яшайлик, ижодий ҳамкорлик қилайлик, деймиз.

Мумтоз МУҲАМЕДОВ,
«Ўзбекфильм» киностудиясининг директори.

ТУЮҚЛАР

Ватан ишқи юракларда сўнмас ўт,
Ўша ишқла тўсиқларни енгиб ўт.
Оталардан ибрат олиб улғайсанг,
Ғайратингдан тош устида унар ўт!

Халқим доим ғолиб — партияси бор,
Иш-курашда шонлар қучди неча бор.
Ленин йўли, иши пўлатдай маҳкам,
Уни юрагингда шиор қилиб бор!

Ўстиргандинг боғимизда ёш олма,
Қара, ҳозир ғарқ пишибди, е, ол, ма!
Ҳалол меҳнатингни лаҳза тарк этма,
Биров бекор олтин берганда олма.

Писанд бўлмас, қилай десанг қишни ёз,
Халқни ўйла, севинтириб дилин ёз.
Азиз ўлканг унутмасин истасанг
Умр дафтарига минглаб зафар ёз!

Абдувоҳид МУЛЛАМУҲАМЕДОВ.

Бизнинг тилакларимиз

СОЦИАЛИСТИК МАДАНИЯТИМИЗ БАЙРАМИ

Ўзбек халқи қадимдан бой маданиятга эга. Бу маданият демократик ғоялари, илғор фикрлари билан шуҳрат топгандир. Ўзбек халқи Совет ҳокимияти йилларида бадиий адабиёт, театр, кино, тасвирий санъат, халқ меъморчилиги сингари ижодиётнинг турли соҳаларида йирик муваффақиятларни қўлга киритди. Бугун Москвада очиладиган ўзбек санъати ва адабиёти декадаси қардош халқлар оиласида шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятни ривожлантираётган Ўзбекистон меҳнаткашларининг чинакам байрами бўлади.

Улуғ Октябрь социалистик революциясигача драматургия соҳасида дурустроқ бирор асар кўринмаган бўлса, ҳозир республикамиз театр санъати гуллаб-яшнамоқда. Опера, ҳажвий опера, балет, трагедия, драма, музикали драма каби жанрларда бир қатор муҳим асарлар яратилди.

Саҳна санъатида бўлганидек, адабиётда ҳам асосий қаҳрамон бизнинг замондошларимиз, коммунизм қураётган жасур ва меҳнатсевар совет кишиларидир. Ёзувчиларимиз бу декадага ҳар қачонгидан ҳам кўп, ғоявий ва бадиий жиҳатдан пишиқ асарлар олиб бордилар. Мазкур декада санъаткорларимиз учун катта бир мактаб бўлишига ва маданиятимиз равнақининг янги перспективаларини очиб беришига ишонамиз.

Р. НАБИЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси.

МУВАФФАҚИЯТЛАР ТИЛАЙМИЗ

Республикамиз ёзувчилари совет кишиларининг олижаноб фазилатлари, юксак мақсад йўлида олиб бораётган курашларини ифодаловчи ажойиб асарлар ёздилар. Бригадамиз аъзолари ишчилар ҳаётига оид асарларни айниқса зўр қизиқиш билан ўрганаяптилар. Кейинги йилларда ёзувчиларимиздан Асқад Мухтор «Пўлат қуювчи» поэмаси ва «Дарёлар туташган жойда» повестини, Ҳамид Ғулом, Рауф Галимов, Ёқубжон Шукуров, Вячеслав Костиря ва бошқалар турли жанрларда бир қанча асарлар яратдилар.

Бугун Москвада республикамиз санъати ва адабиётининг декадаси очилади. Декада қатнашчилари ўзбек халқининг совет ҳокимияти йилларида санъат ва адабиёт соҳасида эришган катта муваффақиятларини намойиш қиладилар. Биз, Ўзбекистон ишчилари ёзувчи ва шоирларимиз, санъаткорларимизга декадада катта муваффақиятлар тилаймиз.

Худойқул АБДУРАЗЗОҚОВ,
«Ташсельмаш» заводи 17-механика цехининг коммунистик меҳнат бригадаси аъзоси.

ЗАФАР БИЛАН ҚАЙТИНГЛАР

Барча қардош халқларимизнинг адабиёти ва санъати сингари ўзбек адабиёти ва санъати ҳам гуллаб-яшнамоқда. Талантли шоирларимиз, ёзувчиларимиз ажойиб достонлар, романлар ёзиб, талабчан китобхонларимизни мамнун қилмоқдалар. Ўтмишнинг бизга ёт бўлган нуқсонларини қамчи остига олиб, ҳозирги тинч, фаровон ҳаётимизни, саноатимиз ва қишлоқ хўжалигимиз илғор кишиларининг фидокорона меҳнатларини ўз асарларида акс эттирмоқдалар.

Жонажон партиямиз XXI съезди совет халқининг бахт-саодати, фаровон ҳаётини кўзлаб, улкан тадбирлар белгилади, қишлоқ хўжалигимизни янада ривожлантириш йўлларини кўрсатиб берди. Халқимиз бу тадбирларни изчиллик билан амалга ошириш иштиёқи билан қизғин кураш бошлаб юборган шу кунларда ўзбек адабиёти ва санъатининг вакиллари жонажон Москвада ўз маҳоратларини намойиш қиладилар. Улар улуғ Октябрь социалистик революциясидан сўнг ўзбек халқининг маданияти нақадар гуллаб-яшнаганлигини яна бир бор жаҳонга маълум қиладилар.

Бугун, декада очилиш куни, барча ўзбек халқи билан бир қаторда колхозимиз пахтакорлари ҳам ўзбек адабиёти ва санъати намояндаларига чин қалбларидан муваффақиятлар тилайдилар.

Колхозимиз аъзолари ўтган йили 2300 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан ортиқ ҳосил олиб, мажбуриятларини шараф билан бажарган эдилар. Бу йил эса ҳосилдорликни янада ошириш учун барча зарур тадбирларни амалга оширмоқдамиз. Пахтакорларимиз ўзбек санъати ва адабиёти декадаси қатнашчиларининг катта муваффақиятлар билан қайтиб келишини кўклам чигит экиш кампаниясига ҳамма нарсани тахт қилиб қўйиш билан кутиб оладилар.

Т. ЛАТИПОВ,
Боёвут районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

АДАБИЁТИМИЗ ГУЛЛАСИН

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг доимий ғамхўрлиги натижасида шаклан миллий, мазмунан социалистик ўзбек маданияти гуллаб-яшнади. Ана шу маданиятнинг ажойиб ютуқлари бугун Москва меҳнаткашларининг кўригига тақдим қилинади. Бу кўрикда ўзбек ёзувчи ва драматурглари, шоир ва адиблари ҳам катта синовдан ўтадилар. Ўзбек адабиёти ҳозир ҳар қачонгидан ҳам бой, бақувват, бадиий жиҳатдан камолга эришгандир. Кейинги йилларда ўзбек совет романчилиги, поэтик ижодиёт, ҳикоянавислик соҳаларида жуда катта ютуқлар қўлга киритилди. Ойбекнинг «Қуёш қораймас», Шароф Рашидовнинг «Бўрондан кучли», Асқад Мухторнинг «Опа-сингиллар», Мирзакалон Исмоилийнинг «Фарғона тонг отгунча», Ҳамид Ғуломнинг «Машъал», М. Шевердиннинг «Бонг», С. Бородиннинг «Самарқанд устида юлдузлар» каби романлари, ўнлаб поэмалар; юзлаб публицистик ва лирик шеърлар, замонавий темаларда ёзилган ва совет кишиларининг порлоқ образини яратган повестлар, ҳикоялар майдонга келди. Бу ютуқлар, албатта бизни қувонтиради.

Бу бадиий асарларнинг ҳаммаси ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш, коммунизм қурувчи кишиларни етиштириш ишига шубҳасиз хизмат қилади.

Республикамиз адабиёт аҳлларининг декада синовларидан муваффақиятли ўтишларини тилаймиз ва бундан кейинги ижодий ишларда зафарлар қозонишларини истаймиз.

Инобат РАСУЛЕВА,
Тошкент шаҳридаги 20-мактабнинг адабиёт ўқитувчиси.

адабиёти гуллаб-яшнамоқда

Бахтли ҳаёт тароналари

Сўнгги 10 йиллик ижодий ишимизнинг самарасини, республикамизнинг композитор-музикашунос, ёзувчи-драматург, рассом-санъатшунос ва ниҳоят ижрочиларимизнинг катта тайёргарлик ишларини якунлаш кунлари етиб келди.

Бугун Москвада очиладиган республикамизнинг санъат ва адабиёти декадаси ижодий ишларимизнинг якунлари бўлиши билан бирга биз санъат ва адабиёт ходимлари учун катта синов ҳамдир.

1937 йилда ўтказилган биринчи декада Р. Глиэр ва Т. Содиқовларнинг «Гулсара», В. Успенский ва Г. Мушелларнинг «Фарҳод ва Ширин» музикали драмаларидан ташқари композиторларимиз бир неча хор ва ашулалари билангина қатнашиб, бунда асосий ўринни халқ ижодиётига берилган эди. Республикамизнинг областларидаги кекса санъаткорларнинг ижрочилик маҳоратлари ва ўзбек халқ музикаси Москва тамошабинларининг ҳурматига сазовор бўлган эди.

1951 йилда ўтказилган иккинчи декадада эса асосий эътибор адабиётга берилиб, композиторларимизнинг ўтган ўн тўрт йиллик ижодий фаолиятларини тўла акс эттиришга имконият бўлмаган эди.

Бу декадада фақат иккинчи декададан сўнг яратилган музика асарларинигина эмас, балки 1937 йилдан буён ўтган давр ичида яратилган асарларимиз намойиш қилинади. Агар биринчи декадага қадар ўзбек опера ва балети яратилмаган бўлса, бу ўтган давр ичида ўнга яқин опера ва бир неча балет асарлари яратилди ва саҳнага қўйилди. 1937 йилга қадар ўзбек темаларида композитор Г. Мушельнинг биргина симфонияси мавжуд бўлса, ҳозир бу йирик музика жанрида бирмунча асар яратилди. Бу йирик, мураккаб музика жанрида асар яратувчи композиторлар сафи ортди. Агар биринчи декада даврида республикамизда ўнга яқин композитор бўлган бўлса, ҳозир улар элликдан ошади. Биринчи декадага қадар биронта ҳам музикашунос йўқ эди, ҳозир ўнбешга яқин талантли музикашуносга эгамиз. Бу композитор ва музикашуносларнинг ижодий фаолиятлари кун сайин ривожланиб бормоқда.

Композиторлардан Т. Содиқов, Ю. Ражабий, Б. Зейдман ва Д. Зокировларнинг «Зайнаб ва Омон», М. Ашрафийнинг «Дилором», А. Козловскийнинг «Улуғбек», С. Юдаковнинг «Майсаранинг иши» опералари, Икром Акбаровнинг «Орзу» балети фақат композиторларимизнинггина эмас, опера театри ижодий коллективининг ҳам катта муваффақиятидир. Композиторларимиз сўнгги уч йил ичида фақат опера ва балет соҳасидагина эмас, музиканинг турли йирик жанрларида ҳам кўп асар яратдилар. Халқимизнинг севиб томоша қиладиган музикали драма соҳасида ҳам катта ютуқлар қўлга киритилди. Агар Муқимий номли республика музикали драма театрининг илгариги саҳна асарлари кўпроқ афсонавий характерда бўлган бўлса, сўнгги уч-тўрт йил ичида буларнинг ўрнини реалистик, бугунги давримизни, ҳаётимизни гавдалантириб берувчи янги саҳна асарлари эгаллади. Композитор С. Бобоевнинг «Ватан ишқи», М. Левиевнинг «Олтин кўл», Т. Жалилов ва Г. Собитовларнинг «Истеъдод», Ҳ. Раҳимов ва П. Раҳимовларнинг «Зафар» ҳамда «Сингиллар қиссаси» асарларига ёзган музикалари шулар жумласидандир.

Композиторларимиз йирик вокал-инструментал асарларини яратишда ҳам катта ютуқларга эришдилар. Шуни ҳам айтиш керакки, бу йирик музика жанрида яратилган асарларнинг кўпчилиги ўсиб келаётган ёш талантли композиторларимизнинг ижодларига хосдир.

Москва тамошабинлари Қорақалпоғистон АССР композиторларининг асарлари билан ҳам танишишга муяссар бўладилар. Шу мақсадда декаданинг концерт программасига Қорақалпоғистон композиторларидан А. Ҳалимовнинг «Қорақалпоғистон» номли кантатаси, А. Султоновнинг Б. Гиенко билан ҳамкорликда ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестри учун ёзган асарлари ҳам киритилди.

Республикамиздаги музикашунослар ҳам декадага ўз ҳиссаларини қўшдилар. Юнус Ражабий томонидан тайёрланган тўрт томлик «Ўзбек халқ музикаси» тўплами, М. Юсуповнинг «Хоразм мақомлари», А. Ҳалимовнинг «Қорақалпоқ халқ музикаси» тўпламлари «Ўзбек халқ музикаси» сериясининг давоми сифатида олти ва саккизинчи том қилиниб нашр қилинди.

Биз Ўзбекистон композиторлари декада кунларида улуғ пойтахтимиз Москва тамошабинларини халқимизнинг бой ижодий музика маданияти билан таништирамиз, жонажон Москва саҳналарида бахтли ҳаёт тароналари янграйди.

И. АКБАРОВ,
Ўзбекистон Совет композиторлари союзи раисининг ўринбосари.

Янги полотнолар виставкасида

Санъатнинг ҳаёт билан алоқасини мустаҳкамлаш тўғрисидаги партия кўрсатмалари ва ўртоқ Н. С. Хрушчев мақоласи барча санъаткорлар, жумладан Ўзбекистон рассомлари ижодида катта бурилиш ясади. Рассомлар ўз ижодларида коммунизм қураётган халқимиз ҳаёти ва меҳнатини эркин, тўлақонли акс эттириш мақсадида саноат корхоналари ҳамда колхозлар билан алоқани мустаҳкамладилар.

Ҳаёт билан алоқани мустаҳкамлаш натижасида рассомларимиз ғоявий юксак, мазмуни чуқур асарлар яратишга муваффақ бўлдилар. Москвада бўладиган ўзбек адабиёти ва санъати декадасига тайёргарлик кўриш даврида рассомларнинг ижодий активлиги айниқса ўсди. Улар бундан етти йил муқаддам бўлиб ўтган декадада москвалик ҳамкасблар айтган танқидий мулоҳазаларни ҳисобга олиб, ўз ижодларида бурилиш ясашга, бадиий диди ғоят юксак халқимиз учун муносиб асарлар яратишга ҳаракат қилдилар. Натижада Ўзбекистонда Совет ҳокимиятини ўрнатишдан тортиб то ҳозирги кунгача бўлган ўзбек халқи ҳаёти рассомларимиз ижодида ўз аксини топди. «Республиканинг эълон қилиниши», «Паранжи ташлаш», «Қайроққум ГЭСида тонг», «Металлургия заводида» каби картиналар фикримизнинг далили бўла олади.

Москвада республикамиз рассомларининг декада асарларига бағишланган катта виставка ташкил қилинди. Виставкага 600 га яқин экспонат қўйилган. Виставка талантли санъаткор марҳум П. П. Беньковнинг «Республиканинг эълон қилиниши» деб аталган полотноси билан бошланади.

Кекса рассомлардан Ў. Тансиқбоев, Татевосян, В. Уфимцев, Карахан, Кашина ва бошқаларнинг асарларига ҳам виставкада кенг ўрин берилган. Улар декадага ўзларининг салмоқли асарлари билан қатнашмоқдалар.

Республика рассомлари орасида Ленинград ва Москвадаги олий рассомчилик ўқув юртларида тарбияланган кўпгина ёш талантлар бор. Тинмай янгиликка интилувчи, янги темаларга дадил қўл урувчи бу ёшлар декада виставкасига баракали ҳисса қўшдилар.

Тасвирий санъат билан бирга декада виставкасида ҳайкалтарошлик, графика ва амалий санъат намуналари ҳам намойиш қилинади.

Москва кўриги санъаткорларимиз ижодидаги ютуқ ва камчиликларни аниқлаб, уларни ижод қилишда янги ютуқларга илҳомлантиради.

А. АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР халқ рассоми, республика рассомлар союзи раисининг ўринбосари.

Қувноқ ўйинлар, ёқимли ашулалар

«Баҳор» ансамбли солистлари «Қизлар рақси»ни ижро этмоқдалар. Ф. Осипов фотоси.

Конферансье навбатдаги номерни эълон қилади. Саҳна бир пас холи бўлгандай кўринади. Оркестрнинг овози эшитилади — дилни қитиқловчи, жозибали оҳанг аста-секин қанот қоқиб, баҳор фасли, гуллар байрамини эслатади. Саҳнага баҳор либосига бурканган, қўлларига олмами, ўрикми, қайси бир чаманда очилган шодагулли мева хивчинларини тутган бир тўда қизлар кириб келадилар. Улар музика куйларига мослаб, ҳаракатга келадилар. Қизларнинг баҳор ўйинлари бошланади. Тамошабин ўзини катта гулбоғда, раққоса ўйинчилар орасида юриб, баҳор гаштини сураётгандек ҳис қилади. Қизлар ўйини ҳам, музика оҳанглари ҳам нақадар нафис, шу билан бирга тантанавор туюлади.

«Баҳор» халқ рақси ансамблининг репертуаридан мустаҳкам ўрин олган «Баҳор вальси» тамошабинда ана шундай таассурот қолдиради. Ансамбль декадага борар экан, Москва тамошабинларига ўзининг энг яхши номерларидан бўлган бу вальсни кўрсатишни планлаштирди.

Ансамбль ўзининг хилма-хил ўйинлари, янги репертуарлари билан халқимиз орасида катта ҳурматга сазовор бўлмоқда. Ансамбль программасида уйғурча, Бухоро, Памир ўйинлари, шунингдек лирик ўйин «Уфори санам», қадимги ўйинлардан «Занг», «Пилла» ва бошқа оммавий ўйинлар бор. Ансамблнинг талантли коллективи ёлғиз ўйинларни ҳам, шунингдек оммавий ўйинларни ҳам зўр маҳорат билан ижро этиб келмоқда. Ансамблнинг бадиий раҳбари Ўзбекистон ССР халқ артисти, Сталин мукофоти лауреати Мукаррама Турғунбоева «Баҳор» ансамблининг ижодий юксалишида самарали ёрдам бериб келмоқда. Ансамбль декадага пухта тайёрланди.

«Баҳор» халқ рақси ансамбли Ўзбекистон Давлат филармонияси катта ижодий коллективининг бир группа санъаткорларидан ташкил топган. Филармонияда бошқа ажойиб, талантли, катта ижодий коллективлар ҳам бор. Бу коллективлардан бири симфоник оркестрдир. Бу оркестрга Москвада бўлиб ўтган Бутуниттифоқ ёш ижрочилар конкурсининг лауреати Наримон Алимов раҳбарлик қилмоқда.

Хор капелласи ҳам декадага қизғин тайёргарлик кўрди. Ўз репертуарини янги асарлар билан бойитди. Композиторларимиздан М. Бурхонов, С. Бобоев, И. Акбаров, М. Насимов ва бошқаларнинг капелла учун ёзган асарлари бу янги ижодий коллектив томонидан муваффақиятли ижро этилиб келинмоқда. Капелла коллективининг «Жонажон партия», «Булбул», «Заррагул», «Дударай» ва бошқа номерлари тамошабинларга манзур бўлмоқда. Капелла коллективи, унинг бадиий раҳбари ва бош дирижери Абдуқаҳҳор Султонов Москвада ўз маҳоратларини муваффақиятли намойиш қиладилар деган умиддамиз.

Ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестри филармониянинг катта ижодий коллективларидан биридир. Бу оркестр композитор Саид Алиев раҳбарлигида халқимизнинг бой музика маданиятини тамошабинларга кўрсатиб келмоқда ва янги асарларни ижод этиб, уларни оммалаштирмоқда. Шунингдек Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист Ҳаким Нишонов раҳбарлигидаги ўзбек халқ қўшиқлари ва рақси ансамбли ҳам декадага ўзининг энг яхши номерлари билан қатнашади. Бу икки ансамбль составида атоқли санъаткорлар, шунингдек талантли ёшлар хизмат қилиб келмоқдалар. Ўзбекистон ССР халқ артисти Ғулом Абдураҳмонов, Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артистлар Коммуна Исмоилова, Аюб Қодиров, ансамбль солистларидан Тоштемир Шарипов, Клара Жалилова, Дилором Шерова, Холисхон Қодирова, Тўхта Йўлдошева, Акбар Мўминов ва бошқаларнинг ижодий маҳоратлари ҳаммани қувонтиради.

Ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестрининг программасида «Байрам увертюраси», «Мирза давлат», «Ноз этма», «Ироқ», «Ватан қўшиғи», «Ўзбек қизи овози», «Памир темасида увертюра» каби турли музика асарлари ва қўшиқлар кўпайиб бормоқда. Булар ансамбль коллективининг ўз ижодий маҳоратларини тинмай ошириб келаётганликларидан далолат беради.

Ўзбек қўшиқ ва рақс ансамблининг программаси ўзининг бой мазмуни билан кишини қувонтиради. Бу ансамбль коллективи СССР халқ қўшиқлари, ўйинларини, шунингдек ўзбек классик қўшиқлари ва ўйинларини яхши ижро этиб келмоқдалар. Ансамбль репертуарлари ҳозирги замон темаларидаги асарлар билан бойитилган. Унда «Ленин ҳақида қўшиқ», «Дўстлик ҳақида қўшиқ», «Салом Москва», «Москва қизларига», «Ўзбекистоним менинг» ва бошқа шу каби янги қўшиқлар бор.

Декадага саҳнамизнинг кўрки, СССР халқ артисти Тамарахоним ансамбли, Хоразм музика, қўшиқ ва рақс ансамбли ҳам боради. Бу ансамблар ҳам москвалик тамошабинларни ўзларининг янги репертуарлари билан таништиради.

Москвага, декадага филармониядан 400 га яқин киши боради. 8 ансамблга уюшган бу санъаткорлар коллективи улуғ пойтахтда ўзбек халқининг шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятининг гуллаб-яшнаётганлигини, халқ орасидан ажойиб талантлар етишиб чиқаётганлигини, санъат ва адабиётимизнинг йилдан-йил равнақ топаётганлигини намойиш қиладилар.

Н. ЭГАМНАЗАРОВ.

Агроном орзуси

Деразам ёнида яшнаб ўсар чечаклар,
Ҳарир дарпардамни безар зумрад куртаклар.
Ажиб тонг отади, ғунча юз очар нафис,
Димоғимни эркалайди беғубор, соф ис.
Ташқаридан тиғ санчади аёз, қаҳратон,
Деразамга панжа уриб бўкирар бўрон.
Ва бўралаб, дарахтларни кўмиб ёғар қор,
Уйимда гуллар қулф урар, уйимда баҳор.
Мен-чи, йўл оламан чексиз далалар сари,
Менга бас келолмас аёз, бўронлар... — бари!
Довонлар ошаман, баъзан тўхтайман ногоҳ,

Дарахтлар қорин қоқаман, ташлайман нигоҳ.
Музларни сидириб, ерга кўкрак бериб гоҳ,
Илдизлар-ла узоқ суҳбат қилиб кўнглим чоғ.
Уйда ҳамон мени кутар баҳор гуллари,
Мен-чи, йўл босиб бораман ҳамон илгари!..
...Юртим қучоғида қанча яшаб-яшнасам,
Фарзандман, тупроғин шунча яшнатаман ҳам:
Илмим, меҳнатим билан қишда ҳам токи —
Баҳор чечагин ундирсин она юрт ҳоки!

Юсуф ШОМАНСУРОВ.

Театримизнинг декада спектакллари

Бугун жонажон Ватанимиз пойтахти Москвада Ўзбекистон санъати ва адабиётининг катта байрами бошланади. Республикамиз санъаткорлари, адабиётчилари, рассом ва бошқа ижодий ходимлари ўзларининг сўнгги даврда яратган роман ва достонлари, пьеса ва тасвирий асарлари, ажойиб қўшиқларини, шунингдек театр ва кинематография соҳасида эришган ютуқларини намойиш қиладилар. Улар юксак дидли пойтахт тамошабинларининг фикр ва мулоҳазаларини тинглайдилар.

Республикамизнинг кекса театрларидан бири бўлган бизнинг театримиз ҳам бошқа театрлар қатори декадада иштирок этади. Театрнинг ишчан коллективи декада олдидан катта тайёргарлик ишларини олиб бориб, бир неча пьеса ва комедияни саҳналаштирди. Уларни қайта-қайта кўрикдан ўтказиб, ролларнинг пухта ўйналиши ва саҳналарнинг чиройли, ранг-баранг безалишига эришди. Театр декадага ўзининг энг яхши спектаклини олиб борди. Булар орасида буюк пролетар ёзувчиси М. Горькийнинг «Клим Самгиннинг ҳаёти» номли ўлмас романи асосида ишланган, мешчанлар ҳаётининг разил ва тубанлигини кўрсатувчи «Пуч қалб қиссаси» спектакли, Ҳамза Ҳакимзоданинг ўзбек хотин-қизларининг революциядан аввалги оғир, мусибатли, эрксиз турмушини кўрсатувчи «Паранжи сирлари» асари, хитой драматурги Цао Юйнинг «Тўфон» ва А. Гинзбургнинг «Аждарҳо ва қуёш» пьесалари бор.

Талантли режиссёр С. Шейн «Паранжи сирлари»ни саҳналаштиришда бирмунча муваффақиятларни қўлга киритди. Спектаклда ўзбек халқининг эски урф-одатлари, кишиларнинг характер ва хусусиятлари, қаҳрамонларнинг руҳий ҳолатлари маҳорат билан талқин этилган.

В. КОЗЛОВ,
М. Горький номли рус давлат драма театрининг директори, Ўзбекистон ССР халқ артисти.

Адабиётда янги муваффақиятлар сари

Бугун Москвада очиладиган Ўзбекистон ССР санъати ва адабиёти декадаси, ўзбек маданиятининг учинчи катта кўриги, мен бу кўрикка биринчи бор иштирок этаётирман.

Декадага биринчи йирик асарим, «Нокаут» номли романим билан қатнашмоқдаман. Талабчан Москва китобхонлари менинг ва бошқа ўртоқларнинг китобларига қандай баҳолар беришар экан. Мени ана шу нарса қаттиқ ҳаяжонга солмоқда.

Ўзбекистон ёзувчилари ўзларининг ўнлаб асарларини: кундалик ҳаётимиз воқеаларини, қаҳрамон халқимизнинг интилишларини, коммунизм қураётган совет кишиларининг орзу ва истакларини акс эттирувчи романлар, повестлар, поэма ва пьесаларини олиб келганлар. Декадага тақдим этилган китоблардан Ойбекнинг «Қуёш қораймас», Абдулла Қаҳҳорнинг «Синчалак», Шароф Рашидовнинг «Бўрондан кучли», Ҳамид Ғуломнинг «Машъал», Сергей Бородиннинг «Самарқанд осмонида юлдузлар» каби асарлари ҳаётийлиги, ғоявий юксак, бадиий пухталиги билан ўқувчилар эътиборини жалб этди.

Сўнгги йилларда Ўзбекистон ёзувчилари составі ёш талантлар ҳисобига бойиди. Ўзбекистон маданияти ҳамма соҳалар бўйича гуркираб ўса бошлади.

Ўзбек адабиёти катта ютуқларни қўлга киритди. Мен ўз ҳамкасбларимнинг давримиз кишилари қалбини акс эттирувчи янада кўпроқ асарлар яратишларини истар эдим.

Олег СИДЕЛЬНИКОВ.
ёзувчи.

Санъат ва адабиётимизнинг пешқадам кишилари

Абдулла Қаҳҳор

Олим Хўжаев

П. Раҳимов

Р. Ҳамроев

А. Абдуллаев

САНЪАТ ВА АДАБИЁТИМИЗНИНГ ПЕШҚАДАМ КИШИЛАРИ

С. Эшонтўраева

Ш. Бурҳонов

Г. Измайлова

Зулфия

Обид Жалилов

Саодат Қобулова

М. Шевердин

Л. Саримсоқова

Ўзбек цирк санъати учун катта кўрик

Республиканинг ҳамма санъаткорлари қатори Тошкент цирки коллективи ҳам Москвада бўладиган катта кўрикка жиддий тайёргарлик кўрди. Декадага икки бўлимдан иборат катта янги программа тайёрланди. Бу программага хилма-хил цирк жанрларини ўз ичига олган 16 та номер киритилган. Ваҳоланки, ўтган декадага 9 номердан иборат бир бўлимли программа олиб борилган эди. Бу гал москваликлар маҳорати анча ўсган ўзбек цирк санъатчиларининг ижоди билан тўла таниша оладилар.

Ўтган декадада 20 га яқин цирк артистлари Москвага борган бўлса, бу сафар кўрикда 50 киши ўз маҳоратини намойиш қилади. Бу, ёшлар билан ишлашга алоҳида эътибор берганлигимиз самарасидир. Тошкентдаги физкультура ташкилотлари ва ҳаваскорлар тўгаракларида тарбияланган ёш талантларни цирк санъатига жалб қилдик. СССР чемпиони — акробатчилар М. Тожиев, Д. Костин, спорт мастерлари ака-ука Борис ва Рафаэл Асатурянлар, биринчи разрядли спортчи К. Тожиева, ҳаваскорлик тўгарагида етишган К. Болтаев, чавандозлардан И. Мирмаҳмудов, С. Сотиболдиев, И. Дадамуҳамедов ва К. Мўминовлар шулар жумласидандир. Коллективда ана шу ёшларнинг бўлиши номерларнинг хушчақчақ, чиройли ва бадиий жиҳатдан пухта чиқишини таъминлади.

Программада қизиқчиларга катта ўрин берилган. Республикада хизмат кўрсатган артистлар Акром Юсупов, Павел Боровиков, Георгий Заставников ва ёш артист қизиқчи Фахриддин Шарифбоевлар ижросидаги масхарабозлик, интермедия, реприз ва ҳазил номерлар москваликларга албатта манзур бўлади деган умиддамиз.

Декадада цирк санъатига яқиндагина кириб келган ёш полвон Тўланбой Қурбонов ҳам махсус янги номерларини кўрсатади. Республикада хизмат кўрсатган артист чавандоз Ҳолида Зарипова, опа-сингил Доно ва Мамлакат Тошкенбоевалар, Владимир Юсупов ҳам декадага мустақил номерлар билан келдилар.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Обид Тошкенбоев авлодининг дор ўйини жуда машҳур. Юксак ирода ва катта жасорат талаб этувчи бу миллий ўйинни тамошабинлар ҳар гал ҳам ҳаяжон билан кўрадилар. Бу декадага дор ўйинининг жуда мураккаб намуналари тайёрланди.

Республикада хизмат кўрсатган артист Карим Зарипов декада арафасида янги отларни ўргатди. Цирк санъатининг кекса намояндаси ўргатган отлар барча ҳаракатларни енгил бажаради. Бир йўла бир неча отда эркин ҳаракат қиладиган чавандозларнинг чиқишлари ҳам диққатга сазовордир.

Москвага келиш олдидан декада программаси Тошкент тамошабинларига кўрсатилди. Номерлар ҳаммага маъқул тушди. Бу кўрик артистларимизга декада номерларини янада пухтароқ ўзлаштириш, ижрочилик маҳоратини такомиллаштириш имконини берди. Декада биз учун катта синов мактаби бўлади. Москваликларга ўзбек цирк санъати ютуқларини кўрсатиш билан бирга, пойтахтдаги ҳамкасбларимиздан кўп фойдали нарсаларни ўрганиб қайтамиз.

М. ДЎСТМУҲАМЕДОВ,
Тошкент давлат циркининг директори.

Полвон Тўланбой Қурбонов декада учун тайёрлаган янги номерини ижро этмоқда.

Рассом Ю. Елизаров (чапда) касбдошларидан В. Жмакин ва М. Саидовларга ўзининг «Ўзбек санъати арбоблари» деган полотносини кўрсатмоқда.

А. Палехов фотоси.

ДЕКАДА КУНЛАРИДА, МОСКВАДА...

ПОЙТАХТ ТЕАТРЛАРИДА

Санъаткорларнинг ижодига катта кўрик бўладиган декадага Тошкентдаги театрлар катта тайёргарлик кўришди. Бу театрларнинг коллективлари 20 га яқин драматик ва музикали саҳна асарларини тайёрладилар.

Навоий номидаги ўзбек давлат опера ва балет театри Москва саҳнасида биринчи марта ўйнайди. Бу театр москваликларга тарихий темалардаги асарлар асосида ишланган «Улуғбек» ва «Дилором» операларини, ўзбек опера санъатида янги жанрга асос солган «Майсаранинг иши» операсини кўрсатади. Бундан ташқари, «Зайнаб ва Омон» операси, «Орзу» ва «Маскарад» балет спектакллари ҳам пойтахт тамошабинларига муносиб совға бўлади. Театр ўзининг бу спектаклларини Москвадаги Большой театр саҳнасида кўрсатади.

Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театри Москвада бир неча марта бўлиб, пойтахт тамошабинларига ўз спектаклларини кўрсатган. Аммо театр бу гал янги асарларни олиб бормоқда. Ижодий коллектив зўр активлик билан тайёрлаган «Йўлчи юлдуз», «Ҳуррият», «Бой ила хизматчи», «Ваня тоға» ва «Юлий Цезарь» каби декада спектакллари МХАТнинг филиали саҳнасида намойиш қилинади. Театрнинг етук артистлари иштирокида саҳнага қўйилган бу спектакллар москваликларни албатта қувонтиради.

Горький номидаги рус драма театри мамлакатнинг бошқа театрларида ҳозиргача қўйилмаган постановкаларни москваликларга кўрсатади. Ўзбек адабиётининг классиги Ҳамза Ҳакимзоданинг «Паранжи сирлари» асари, шунингдек «Пуч қалб қиссаси», «Аждаҳо ва Қуёш», «Бепоён масофалар» номли спектакллар шулар жумласидандир. Москваликлар бу спектаклларни Пушкин номли театрда кўрадилар.

Муқимий номидаги театр коллективининг «Олтин кўл», «Нурхон», «Ватан ишқи», «Равшан ва Зулхумор» каби янги музикали драма ва комедия асарлари Кремль театри саҳнасида намойиш қилинади. Ўзбекистон эстрада театри артистлари ва республика давлат филармониясининг санъаткорлари ўз декада номерларини Москва эстрада театри ҳамда Чайковский номидаги концерт залида кўрсатадилар.

КИТОБ САВДОСИ ВА ВИСТАВКАЛАРИ

Ўзбекистон давлат нашриётлари декада муносабати билан ўзбек ёзувчиларининг янги асарлари ва бадиий таржима адабиётларини жуда кўп минг нусхада босиб чиқардилар. Декада китоблари республикамизнинг шаҳар ва қишлоқларида кўплаб сотилди ва сотилмоқда. Ўзбек китобхонлари ўтган йилнинг ўзида 104 миллион 272 минг сўмлик декада асарларини сотиб олдилар. Бу, 1951 йилда бўлиб ўтган декада вақтида сотилган китоблардан икки марта кўпдир.

Декада китобларини Москвада сотишни ташкил этиш мақсадида республика китоб савдоси бирлашмаси катта тайёргарлик кўрди. Москвага декада эмблемаси билан босилиб чиққан жуда кўп китоблар келтирилди. Бу китоблар «Москниготорг»нинг 41 та магазинида ташкил этилган ўзбек китоблари бўлимида сотилади. Ўзбекистондан келган 20 ўзбек қизи ана шу магазинларда харидорларга хизмат қиладилар. «Москниготорг»нинг 120, 100 ва 25-китоб магазинларида китоб харидорлари билан декадада қатнашаётган Ўзбекистон ёзувчиларининг учрашувлари бўлади. Бунда ёзувчилар ўзларининг янги асарларига автографлар ёзиб, москваликларга тақдим этадилар.

Декада китоблари Москва областининг Люберцы, Красногорск, Митиши, Подольск, Долгопродний, Раменск ва Воскресенск шаҳарларида ҳам сотилади. Ўзбекистон ёзувчиларининг декада асарлари сотиладиган ҳамма магазинларда китоб витриналари, виставкалар ташкил этилади. Москвадаги «Союзпечать» киоскалари ва Метро киоскаларида ҳам декада китоблари сотиш уюштирилади.

В. И. Ленин номидаги Халқ кутубхонасида ўзбек китобларининг катта виставкаси очилади. Шунингдек бу ерда китобхонлар учун зарур маълумотларни берадиган справкалар-библиография столи ишлаб туради.

Москва китоб савдоси базаси ва Марказий бибколлекторда декада китоблари кўриги бўлади. Декада кунларида эса Москва атрофидаги шаҳарлар ва областларнинг китоб савдоси ташкилотларида Ўзбекистон нашриётларида босилган китобларга заказлар қабул қилинади. Юқоридагилардан ташқари пойтахтда ташкил этиладиган махсус китоб бозорлари, театрларнинг фойелари, Кремль саройи ва меҳмонхоналарда ҳам декада асарларини сотиш йўлга қўйилади. Тошкент киностудияси Ўзбекистонда нашр этилган декада китоблари ҳақида киноролик ишлаб чиқарган эди. Ана шу қисқа метражли фильм Москвадаги 10 та кинотеатрда намойиш қилинади.

Декада кунларида Москвада китоб савдосининг бориши радио ва телевидение орқали хабар қилиниб туради. Шунингдек «Вечерняя Москва» ва «Московская правда» газеталари ҳам ўз саҳифаларида китоб савдосини ёритиб турадилар.

СОВҒА-САЛОМЛАР

Декада ўтиб турган кунларда Москва меҳнаткашларига Ўзбекистондан олиб келинган совға-саломлар — хилма-хил саноат моллари ва озиқ-овқат маҳсулотлари жуда кўплаб сотилади.

Пойтахтга Ўзбекистоннинг серҳосил далалари ва боғларида етишган ширин-шарбат мевалардан — узум, олма, беҳи, кишмиш-майиз, ёнғоқ, 15 тонна Хоразм қовуни, 15 тонна анор ва бошқа хилма-хил ҳўл ва қуруқ мевалар келтирилди. Озиқ-овқат маҳсулотлари орасида ўзбек миллий ширинликларидан пашмак, новвот, парварда, ҳўл мевалардан тайёрланган хилма-хил мурабболар, сок, компот, 27 хил ўзбек винолари, Тошкент минерал суви ва бошқа ноз-неъматлар бор.

Республикамиз саноати корхоналари москваликлар учун ўзбек ҳунармандлигини намойиш қилувчи турли товарлар ишлаб чиқардилар. Тошкент чинни заводида тайёрланган чойнак, пиёла ва лагандан иборат чинни сервизлар, граммпластинкалар комплекти, 8 тепкили Марғилон хон атласи, атлас ва духоба чойшаблар, Фарғона беқасами, ироқи дўппи, бахмал сўзана, ипак поёндоз, кашта тикилган диван ёстиқчалари, бахмал гулкўрпа, атлас кўрпа, духоба дастурхон, гулдор крепдешин газламалар ва бошқа жуда кўп маҳсулотлар шулар жумласидандир.

Бундан ташқари республикамизнинг диққатга сазовор жойлари ва Тошкентнинг кўринишларини акс эттирувчи альбомлар, эртаклар сюжети асосида ишланган болалар панноси ва хилма-хил сувенирлар ҳам москваликлар учун унутилмас эсдалик бўлиб қолади. Совға-саломларнинг ҳаммаси чиройли коробкалар ва целефанларга жойланган.

Пойтахт меҳнаткашлари учун бу келтирилган совға-саломлар Москва магазинларида, махсус ташкил этилган 16 та киоска, театрлар, меҳмонхоналар, хуллас Ўзбекистон санъаткорлари бўладиган ҳамма жойларда сотилади. Тошкентдан келган 50 дан ортиқ савдо ходими москваликларга маданий хизмат кўрсатади.

Ўзбек миллий таомлари Иттифоқимизга машҳурдир. Ўзбек палови, бийрон кабоб, тандир сомса ва бошқа таомларни ҳамма севиб ейди. Декада кунларида ана шундай мазали миллий таомларни тайёрлаш учун бир группа ўзбек пазандалари Москвага келишди. Улар «Ўзбекистон» ресторанида пойтахт меҳнаткашларини энг яхши миллий таомлар билан меҳмон қиладилар.

Т. НАЖМИТДИНОВ.
Н. НАСИМОВ.

ҒАРБИЙ ГЕРМАНИЯНИНГ ҚУРОЛЛАНТИРИЛИШИГА ҚАРШИ

(Секешфехервар шаҳар кенгашининг очиқ хати)

БУДАПЕШТ, (ТАСС). Секешфехервар шаҳар кенгаши иккинчи жаҳон уруши вақтида герман милитаризмидан зарар кўрган барча Европа шаҳарларига очиқ хат юборди. Хатда, жумладан, бундай дейилади: Секешфехервар шаҳри немис милитаризмидан зарар кўрган шаҳарларнинг раҳбарлари ва аҳолисига Германия масаласи юзасидан бирлашган фронт бўлиб ҳаракат қилишни, Ғарбий Германиянинг қуроллантирилишига қарши, собиқ гитлерчи генераллар бошчилик қилаётган бундесвернинг ядро қуроли билан таъминланишига қарши норозилик билдиришни таклиф этади. Биз, Секешфехервар шаҳрининг аҳолиси янги вайронгарчиликларга ундовчиларга қарши тўла ҳуқуқ билан норозилик билдирамиз, чунки Европадаги кўпгина бошқа шаҳарлар каби бизнинг шаҳримиз ҳам иккинчи жаҳон уруши вақтида анча вайрон қилинган эди.

Германия проблемасини бартараф қилиш, дейилади хатда, тинчликни таъминлашнинг энг муҳим шартларидан биридир. Биз, Секешфехервар шаҳрининг аҳолиси бундай деймиз: Бу масалани ҳал этиш йўли бор — бирлашган ва тинчликсевар Германияни, атом қуролидан ва ракета базаларидан холи бўлган Германияни вужудга келтиришга немисларнинг ўзлари киришсин.

Хатнинг охирида Германия билан сулҳ шартномаси тузиш тўғрисидаги совет таклифлари қўллаб-қувватланади.

Уммон аҳолисига қарши заҳарли газ солинган бомбалар ишлатилмоқда

ҚОҲИРА, (ТАСС). Уммон имомининг Қоҳирадаги ваколатхонаси баёнот эълон қилди. Баёнотда айтилишича, бундан бир неча кун аввал инглиз ҳарбий самолётлари Жебел Алахдар районидаги сув ҳавзаларига заҳарли газ солинган бомбаларни ташлаганлар. Бунинг натижасида бир қанча маҳаллий аҳоли ҳалок бўлган.

Сўнгра баёнотда айтилишича, Уммон имомининг Қоҳирадаги вакили Муҳаммад Алхасрий шу муносабат билан Араб мамлакатлари иттифоқининг бош секретарига ҳамда Осиё ва Африка мамлакатлари халқлари бирдамлиги кенгаши номига эсдалик хатлари юборган. Бу хатларда ана шу ҳаракатлар ҳақида хабар берилади. Баёнотда айтилишича, эсдалик хатларининг нусхалари Бирлашган Араб Республикаси президенти Носирга ва Совет Иттифоқининг ҳамда Америка Қўшма Штатларининг Бирлашган Араб Республикасидаги элчихоналарига ҳам юборилган.

Куба шоири Николас Гильен ўз ватанига қайтиб келди

БУЭНОС-АЙРЕС, (ТАСС). Тинчлик йўлида толмас курашчи, Кубанинг машҳур шоири Николас Гильен олти йил қувғунда бўлиб, яқинда ўз ватанига қайтиб келди. У кейинги вақтларда Аргентинада яшади. Гильен Кубага жўнаб кетиш олдидан журналистлар билан қилган суҳбатида Кубадаги воқеаларнинг ғоят катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. Менинг мамлакатимда, деди у, ҳамма нарсани ўзгартириш керак. Батиста диктатураси ҳукмронлиги даврида касаба союзлари гангстерлар ихтиёрига топшириб қўйилган эди. Сиёсий партиялар таъқиб этилган эди. Америка империализми ўз капиталини қўювчилар учун Кубани «дунёдаги жаннат»га айлантирган эди.

Гильен сўзининг охирида айтдики, ҳозирги вақтда Куба зиёлилари олдида катта ва муҳим вазифалар турибди. Куба зиёлилари Кубада демократияни мустаҳкамлаш учун ёрдам беришлари, халқ орасига фақат ҳақиқатнигина ёйишлари керак. «Халқни нон билан таъминлашни яхшилаш учун, — деди у, — кураш олиб бориш керак. Миллий маданиятни ривожлантириш, негрларнинг, деҳқонларнинг, ишчиларнинг ўқиш-ёзишни билишларига эришмоқ керак».

Янги пул-буюм лотереяларининг муваффақияти

Янги пул-буюм лотереяси билетларини сотиш муваффақиятли бораётганлиги тўғрисида Россия Федерациясининг ҳамма қисмларидан хабарлар олинмоқда. 1958 йилда ўтказилган лотереяларга нисбатан бу лотерея шартларининг анча қулайроқ бўлганлиги билетларнинг муваффақиятли сотилишига ёрдам бермоқда. Эндиликда чиқариладиган ҳамма билетлар қимматининг 50 проценти ютуқларга ажратилади. Илгари 40 проценти ажратилган эди. Бундан ташқари, лотерея билетларининг баҳоси 5 сўм ўрнига 3 сўм қилинди.

Лотерея билетлари эндиликда корхона ва муассасаларда сотилмаса ҳам, аҳоли уларни анча тезроқ сотиб олмоқда. Масалан, пойтахт меҳнаткашлари ҳозирги вақтда ҳар куни февраль ойининг дастлабки кунларидагига нисбатан уч баравар кўп билет сотиб олмоқдалар.

Грузия, Латвия, Арманистон, Молдавия ва бошқа иттифоқчи республикаларда ҳам лотерея билетлари муваффақиятли равишда сотилмоқда. Иттифоқчи республикларда ҳам пул-буюм лотереялари шундай шартлар билан ташкил этилмоқда. Масалан, Эстония ССР да бу йил чиқарилган пул-буюм лотереяси биринчи қисмининг ҳамма билетлари икки кун ичида сотилиб бўлган.

Бу йил иттифоқчи республикаларнинг минглаб меҳнаткашлари пул-буюм лотереясидан чиққан уй-жойларга (меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари улар учун тегишли ер участкалари ажратадилар), автомашиналарга, мотоцикл, холодильник, телевизор, радиоприёмник, радиола, соат, гилам ва бошқа қимматбаҳо буюмларга эга бўладилар. (ТАСС).

Телевизор экранида

14 февралда
19.30. Болалар учун рус тилида эшиттириш. Республика қўғирчоқ театрининг тамошаси.
19.50. Ҳужжатли фильм — «Болгария бўйлаб саёҳат».
20.10. Қўшиқ ва рақслар.
20.50. Сўнгги ахборот.
21.10. Киножурнал.
21.20. Бадиий фильм — «Насриддин Бухорода».

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

„Шодлик достони“

Владимир Ильич Ленин айтганидек, санъат халқникидир. Ҳамма моддий ва маънавий бойликларни яратувчиси бўлган халқ санъат асарларини қадрловчи тамошабингина бўлиб қолмай, айни вақтда ажойиб асарлар ижодкори ҳамдир. Партия ва ҳукуматимизнинг доимий ғамхўрлиги натижасида халқ талантлари қайнар булоқдек жўш урмоқда. Қишлоқ ва шаҳарларимизда, корхона ва муассасаларимизда минглаб халқ талантлари санъатнинг бирор соҳасида ўз қобилиятларини намойиш қилиш, ўз маҳоратларини такомиллаштириш ишлари билан шуғулланмоқдалар. Ана шу сервавқ санъат ишқибозларининг энг яхши вакиллари ҳам бугун улуғ пойтахтимиз Москвада ўз ижодларини намойиш қиладилар. Улар «Шодлик достони» деб аталган икки бўлимли концерт тамошаси — Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқ санъатининг энг мумтоз намуналарини намойиш қиладилар.

«Шодлик достони» сценарийсининг авторлари И. Аҳмедов, А. Киктев ҳамда музикасини ёзган композитор М. Левиев ўртоқлар Совет Ўзбекистонида яшовчи халқларнинг ранг-баранг нафис ва гўзал санъатини, жозибадор рақсларини ҳамда ёқимли қўшиқларини, жўшқин яллаларини бир сюжет ипига тизиб, ғоявий жиҳатдан юксак ажойиб тамоша яратганлар. Икки бўлимдан иборат «Шодлик достони» тамошасида Мирзачўл ерларининг ўтмишдаги ночор аҳволи ва совет даврида гуллаб-яшнаб обод ўлкага айланганлиги, ватанимиз халқлари вакилларининг бу ерга келиб, тўй-тамошалар ўтказганлиги бадиий воситалар орқали ифода қилинган.

Мана бахмал парда секин очилди. Сариқ сўзана фонида республикамиз областларидаги халқларнинг миллий кийимларини кийган 12 карнайчи ҳозир бўлиб, тамоша бошланганлигидан хабар беради. Бирдан йигит-қизлар саф тортиб, қўлларидаги узун ёғочларга ўрнатилган турли рангдаги шоҳилар билан иккинчи парда ҳосил қиладилар. Миллий кийимлар кийган шўх йигит ва қизлар давра олиб, қувноқ лапар ва қўшиқлар айтиб, москваликларни ўзбек халқи номидан қизғин табриклайдилар.

Қўшиқ тамом бўлиши билан ҳалиги жонли парда бўлиниб кетади ва тамошабин кўзи олдида гиёҳсиз чўл манзараси пайдо бўлади. Узоқдан халқ шоири кўринади. У дўмбирасини созлаб халқнинг чўлларни гулистон қилиш, саҳрога сув чиқариш ҳақидаги курашини тасвирловчи афсонани куйлайди. Шоирнинг қўшиғига жон киради. Бирдан бўрон туради. Сариқ кийим кийган ёшлар табиат билан олишув манзарасини акс эттирувчи рақсни ижро этадилар. Шамол чўлга боғлардан узилган япроқларни олиб келди. Бу япроқларга жон кирди. Улар яшил кийимдаги қизлар эди.

Табиат стихияси, беомон бўрон уларни ҳалок қилди. Шамол тинганда саҳро яна бежон бир майдонга айланган эди. Лекин бу ҳол узоқ давом этмади. Саҳрога ҳамла қилгувчи, унга ҳаёт ва сув бағишловчи кишиларнинг сони кўпайди. Улар Совет ҳукумати ва партиямизнинг кўмаги билан чўлга катта ҳужум бошладилар. Мана шу ҳужумкорларнинг вакили оппоқ кийим кийган, кўксида комсомол значоги порлаб турган бир йигит қипқизил байроқни олиб ўтди. У ёш санъаткор ўз рақслари, пантомималари билан ҳаммани чўлга қарши ҳужумга чорлайди. Яна бўрон бошланади. Лекин совет кишиси ундан устунлик қилиб, табиат кучларидан ғолиб келади. Ёшлар қўриқ ва бўз ерларга шиддатли ҳужум қилиб у ерларда боғлар, шаҳарлар, завод ва фабрикалар барпо этадилар. Чўл уйғонади. Пахтазорларда мўл ҳосил етишади. Мўл-кўлчилик, тўй-тамошалар халқнинг тантанасига айланади.

Тамошанинг иккинчи бўлимида эса ана шу қўриқ ва бўз ерларда совет кишилари эришган муваффақиятларнинг тантанаси, Мирзачўлда тўй маросимлари усталик билан ҳикоя қилинади. Бунда республикамиздаги 9 область ва Қорақалпоғистон АССР халқлари вакиллари ўз санъатларини намойиш қиладилар. Мирзачўлда бўстонлар яратган халққа, азамат ижодкорларга совғалар тақдим этадилар. Турли иттифоқчи республикаларнинг вакиллари келиб, уларни қутлайдилар. Ҳамма халқлар дўстлиги рақсини ижро этиб, 210 кишилик хор жонажон партиямизни, қудратли Ватанимизни улуғловчи қўшиқни айтади.

Бу тамошада ўзбек халқининг ранг-баранг санъати мужассамдир. Балетмейстерлардан Али Ардобус ва М. Н. Гердт ўртоқлар қўйган рақслар ўзбек ва қорақалпоқ халқ санъатининг энг яхши намуналарини намойиш қилади. Саҳнада наманганликларнинг карнай чалиб халқни меҳмондорчиликка таклиф қилиши, ёғоч оёқли халқ рақслари устаси Муҳиддиновларнинг юмористик ўйинлари, бухорча ёрқин рақслар, андижонлик беқасам тўн, шоҳи яхтак, чуст дўппи кийган йигитлар ва хон атласлар кийган қизларнинг ажойиб рақслари, қизларнинг дастурхон ёзиши, ўн йигитнинг лаганларда мевалар олиб чиқишини тасвирловчи лаган ўйинлари тамошабинга беҳисоб шавқ бағишлайди. Ёш санъаткор Жабборқулов эса икки доирада «Гулбаҳор» куйига мос усулларни чалиб беради.

Қорақалпоқ, Фарғона рақслари, Мўйноқ балиқчилари рақси, шахтёр йигитнинг тўрт қиз билан ўйини жуда жозибали чиққан.

Саҳнада раққос ва раққосалардан, уларнинг қўлларидаги турли атрибутлардан ажойиб манзаралар гавдаланади. Тамошабин кўз олдида гоҳ бежон саҳро, гоҳ унда пайдо бўлган чаманзор, бодомзор, пахтазор ерлар намоён бўлади. Ана шу воқеаларнинг ҳаммасига 35 кишилик халқ чолғу асбоблари оркестри жўр бўлиб туради.

Бу ажойиб тамошада Тошкент тўқимачилик комбинатининг 32 кишилик коллективи, область халқ ижодий уйининг 5 ёш санъаткори, Тошкент темир йўлчиларидан 3 киши, тикувчилардан 2 киши, Орджоникидзе районидаги Сталин номли, Орджоникидзе номли колхозда тарбияланаётган созандалардан 9 киши иштирок этади. 24 доира, 12 карнай, сурнай садолари тантанали куйларни улуғвор янгратади.

Халқимизнинг қўшиқ, рақс ва музика бойликларининг энг яхши томонларини қамраб олган бу тамоша декадамиз программасининг энг ёрқин тамошаларидан бўлиб, халқимиз санъатини намойиш қилади.

М. ЯҲЁЕВ.

«Шодлик достони»дан бир кўриниш.

Тошкентнинг тамоша залларида

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА — 14 ва 15/II да кеч соат 8 яримда 2 бўлимда **Катта концертлар.** Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 14 ва 15/II да хитой артисти **Чжен Хантин** қўл остидаги **«Шўх айиқлар»** аттракционининг хайрлашув гастроллари. Тамоша кеч соат 8 да бошланади. Якшанба куни **2 марта тамоша** кўрсатилади (кундуз соат 4 ва кеч 8 да).

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун **«Кўк ўқ»**, 3-залда кундуз соат 1-50 минут ва кеч 7-20 минутда **Икки жангчи.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — эрталаб соат 10 ва кундуз 12 да **Янги ер**, кундуз ва кечқурун **«Кўк ўқ»**.

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **«Кўк ўқ»**.

Болалар уйлари, интернат ва касалхоналар диққатига!

Тошкент шаҳридаги
«5-ДЕКАБРЬ» АРТЕЛИНИНГ
турли пойафзал ремонт қилувчи
МЕХАНИЗАЦИЯЛАШТИРИЛГАН ЦЕХИ
перечисление тартибида
пойафзал тузатади

Цехнинг адреси: Баранов кўчаси, 50-уй (8, 9, 10, 11-трамвайнинг «Сапёрная» остановкаси).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
14, 15, 16, 17 ва 18 февралда
ТОЖИКИСТОН САНЪАТ УСТАЛАРИ ВА С. АЙНИЙ НОМЛИ ОПЕРА ВА БАЛЕТ ТЕАТРИ СОЛИСТЛАРИНИНГ
гастроль КОНЦЕРТЛАРИ

Концертда: СССР халқ артисти **Л. Зоҳидова**, Тожикистон ССР халқ артистлари **Ҳ. Мавлонова, Р. Галибова**, Тожикистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Р. Толмасов, Р. Тўраев, Ю. Исҳоқбоев, Қобилов, Исомова**, солистлар **А. Волиев, К. Раҳимов, Н. Атаманова, Х. Волиева, Х. Ҳакимов**, чолғучилар **У. Толмасов, А. Бободўстов, М. Норов, А. Алаев, Х. Қудратов, Қандовлар** қатнашади.

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади. Билетлар кундуз соат 3 дан, район кассаларида — эрталаб соат 11 дан сотилади.

ТОШКЕНТ КОН ТЕХНИКУМИ
15 февраль кундуз соат 3 да
ЎҚУВЧИЛАР ОТА-ОНАЛАРИНИНГ КОНФЕРЕНЦИЯСИНИ
ўтказади.
Адрес: Навоий кўчаси, 32-уй, акт зали.

[РЕД]АКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34, РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140, Пропаганда бўлими — 34808. 136. [...] қурилиши бўлими 136 Маданият бўлими — 132. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040, 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040, 135. Саноат ва транспорт бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот [бўлими] — 132. Секретариат — 29040, Эълонлар бўлими — 28142.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. В-1532.